

ГОДИНА IV.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 27.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАВАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СПРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСИ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

КНЕЗ ПЕСНИК.

(Наставак.)

Опазићемо човека, висока као онај краљ јеврејски, што је све главом надмашао кад је међу народ стао. Црна коса спушта му се у богатим витицама по раменима, а црна, пунага брада даје особита израза његовом бледом, дугуљастом, а под слепим очима вишег искроком лицу. Већ на први поглед огледа се у овоме лицу изражена нека чудновата противност, то је огледање његовог унутарњег бића, јер у грудима тога човека биле су и две душе. Чело му је широко, а дуж овога повлачи се бора као каква дубока почивка под којом се оба очељка над очима снажно испунила. Испод ових светле само мрким обрвама растављена два црна, не баш велика ока, која кад погледе, тешко почину на ономе, кога погледе. Мирноча и снага тога чела, што те потреса, и тих очију показују јасно сина Црне Горе, јуначног Црногорца; ожилјак над левим оком опомиње те на севање турске сабље. Лице што ниже, све је блажије, нека елегична нежност разлева се око лено расечених уста, кадикад се укаже и по неки сањалачки осмеј, што те необично привлачи и очарава. Одважни борац и сањалачки песник сваки за се и опет оба заједно огледају се у томе лицу, са кога као и са читаве појаве одсејају нека поносита чудновата мирноћа. Па како му је дивно спољашње одело! Испод браде светли му се бела огрлица од кошуље, привезена танком пошом од црне свиле, тако, да му врат остаје го. Над кошуљом је одмах „примача“, врста прслука од црвене кадифе, златом опшивена, али не као наше хаљине напред закопчана, него само једно преко другог савијена. Бео капут такођер без рукава — „блелача“ — са угасито плавом поставом и са златним гајтанима привезан је црвено — жутим свиленим појасом цвр-

сто око кукова. На грудима сија се намалој првеној врци златна обилићева медаља, док му се широка, првена трака руског великог крста са рамена спушта доле преко прсију са својим златним ројтама. Преко свега тога је на њему „јелек“ од црвене чоје, украсен читавим редом сребрних, јако позлаћених тока, о којима се у народним песмама пева:

„Сјају му се токе кроз бркове,
„Како месец од петнаест дана
„Кад објасја кроз јелово грање.“

На ногама су до испод колена широке угасито — плаве „гађе“, које су с поља прним пошивене, а затим долазе од колена до чланака „доколјенице“, врста камаша са сребрним кончама острог. Доле на ногама су беле, са плавим постављене чарапе и црне ципеле. У руци му је првеним кадивом украсени самур-калпак, красну сабљу, што му на простом кајишу са страни виси, отпасао је због ове ванредне прилике — јер се налази у дворани за игранку.

То је једна слика! — Сад да развијемо другу.

У једном од најужих сокачића бечких, кроз који се из сокака „Rothe Thurmstrasse“ на „Hafnersteig“ иде, стоји на лево стара кућа, у којој је негда живио Теофрастус Парацизус. Кад је овај гостионичар у тој кући пружио за стан и рану од дужег времена један фениг, а овај га озлојеђен окупни, рече му алхимијиста мирно: „Пољуби фениг!“ Крчмар учини то и фениг се претвори у златан новац. Од тога доба зове се та кућа: „Zum Küßdenpfennig!“ Из овог стрмог и тесног сокачића воде у кућу неколико степена кроз једна врата, што се и не виде са великог сокака. Одмах од ових на десно отварају се друга једна, и на дивно чудо створим се у пространој, светлој црквици. Светло труло, показује ти

у јасном златном пољу четири јеванђелисте, а иконостас искићен је светитељским сликама и златним украсима. Према иконостасу налази се на првоме спрату кор са златном оградом. Као ка-
кав склоочен драги камен у неугледној љуски од обична камена, тако те изненади ова лепа, од православног света слави божијој намењена, а светоме Ђорђу посвећена црквица. Њу не одаје оку и уву ни кула ни звук звона, у ње

нема ни величанственог фронта, по коме би бар слутити могао, да је овде тајна богомолja. У својој срећној скровитости, на што је прећашње доба натерало, кад у Аустрији смедоше само католици своје преве с Фронтом на сокак видати, постало је ово тихо прибежиште светиња за душу, која хоће да се са свим удаљена од метежа светског са својим богом усрдно разговара.

(Наставиће се.)

ТЕРА ОПОЗИЦИЈУ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ, НАПИСАО + КОСТА ТРИФКОВИЋ.

(Наставак.)

ЋИРА. Код позоришта? (За себе.) Онда му праштам! (На глас.) Но, добро, хаде сада покуни те јабуке. (Петар купећи трпа по коју у цеп.) Па, је ли, бога ти, шта раде сада?

ПЕТАР (слегне раменима.) Нипшта мајсторе!

ЋИРА. Шта ништа? А за што не раде?

ПЕТАР. Та ваљда знate, да не ће бити од по-
зоришта ништа!

ЋИРА. Не ће бити! (За себе.) Ао, чекај се лоло
једна! (Зграби кајиш и зграби шегрта.)

ПЕТАР. Мајсторе, ја нисам узео!

ЋИРА. Шта је?

ПЕТАР. Јабука се сама откотрјала у цеп. (Извади из цепа јабуке.)

ЋИРА. А, чекај се? (Туче га.)

ПЕТАР. Ајао, ајао! (Побегне.)

ЋИРА. Гле ти обешењака једног! И он да ме
једи? Ион зна, да не ће ништа бити од позори-
шта? Бре научићу ја тебе памети. Хоћеш
осетити, шта је опозиција! (Неко кука.) Слободно!

ПОЈАВА СЕДМА.

Муштерија и прећашњи.

Муштерија. Добар дан, господар Ћиро!

ЋИРА. Добро, дошли, господин Аксентије!

Муштерија. Како сте, господар Ћиро?

ЋИРА. Фала богу, господин Аксентије!

Муштерија. Имате ли доста посла?

ЋИРА. Доста, фала богу!

Муштерија. А јесу ли готове моје чизме?

ЋИРА. Јесу, баш данас као што сам обрекао!

Муштерија. Е, то је лепо господар Ћиро! Мај-
стор човек треба да држи своју реч.

ЋИРА. Не никоди ни господину!

Муштерија. Но, већ што се тога тиче, како
кад. Па где су чизме?

ЋИРА. Ено их тамо где стоје!

Муштерија. Лепо, лепо господар Ћиро! Баш
су ми добро дошли, јер вами могу рећи, да су
ове моје ципеле летње, а канде су и мало по-
деране, па код овога снега, што га имамо, мало
је незгодно у њима.

ЋИРА. Згодно никако није.

Муштерија. Да, да, господар Ћиро, али само
кад су чизме готове, — већ ја ћу их ових дана
платити, чим добијем своју плату, јер, знate,
овога месеца нема ни крајџаре у варошкој
каси.

ЋИРА. То ми је чудно, да само овога месеца
нема!

Муштерија. Хе, хе, хе! Баш сте враг! Да-
кле молим вас пошљите их одмах!

ЋИРА. Немајте бриге!

Муштерија. И ја ћу већ, чим добијем —

ЋИРА. Лако ћемо за то!

Муштерија. Збогом дајле, господар Ћиро! (Пође.)

ЋИРА. Збогом!

Муштерија (окрене се нагло.) Да, право, јесте ли
чули шта је ново?

ЋИРА. Шта то?

Муштерија. Та за позориште —

ЋИРА. Позориште?

Муштерија. Да, — жупан је наложио нашој
капетанији, да се позориште не сме даље зи-
дати.

ЋИРА. (За себе.) До сто ђавола, само је још
то требало.

Мунитерија. До душе има и право!
Ћира. Мислите? (За себе.) Још да има и право!
Мунитерија. На сваки начин, и онако не ће

бити ништа. Та ко је видио на оном месту зидати позориште.

(Наставиће се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Звонар павловене цркве у Лондону) 26. фебруара приказива се у српском народном позоришту први пут, а 9. марта по други пут.

Грађу за ову „романтичну драму“ узео је писац из инглеске историје, и то из инглеске револуције. Ми ћемо најпре да испричамо садржај тога комада.

Кад су усташке чете у Инглеској над војском краља Карла I. победу одржале, и кад је краљ услед тога кривом у Шкотску својим земљацима, од освете народа, побегао, био је јунак драме ове Џон у Лондону. Њему пође за руком да спасе кнегер Лорда Ричмонда, министра карловог, Клару, од освете усташа и да с њоме куби својој у Шкотску побегне, где се с њоме после тајно венча. Једног дана дође Џону у походе стари пријатељ његов Јорик са својом ћерком Саром, која беше удата од недавна за некога Виљема Шмита. Јорик, магтар, приповеди пријателу своме варошке новости, које је чуо у Галорвају, па га после замоли, да му прочита, јер он а и њиму нису писмени, писмо неко које је напао под самаром мазге своје. Писмо то беше намењено зету његовом Виљему. Старац Јорик од неког времена подазревао је назета свога, па је жељно ишчекивао да чује шта је у писму. Писмо је откривало страницу тајну, за то се није могао решити Џон да изненада пријатељу свом ту тајну каже. Јорик и Сара радосни што нису чули неповољних ствари о Виљему, пођу куби. Тек што они оду, дође Џону некакав странац и рече, да му има важну тајну да открије. Џон је дознао од Јорика да Кромвел и парламенат гоне и траже пријуренике гилотинисаних Карла I. те не хтеде никако пустити непознатог човека у кубу своју, јер је мислио да је ухода. Међу тим изиђе из кубе Клара и падне странцу у наручја. Странац беше њен отац, Лорд Ричмонт. У тај мах враћа се Јорик са њома и натраг. Он не може куби да оде, јер су сви клапци опкољени четама, које иду у потери уз лордом Ричмондом. Јорик дозна од Џона, да је тај странац лорд Ричмонт и да је Клара његова и обећа Џону да ће му помоћи да лорда спасу. Сад приповеди Џон пријатељу своме садржај писма оног и Јорик дозна да му је зет племић, издајца краља Карла I. и да је наумио са путним листом, који у писму беше, да побегне са Саром у Америку, па кад тамо дође да Сару натраг врати. Они уговоре да тај путни лист даду Лорду Ричмонду. Тако и би. Лорд Ричмонт није знао да му је њеничана са Џоном те је поведе са собом у Америку. Сара остане сама пред кубом џоновом. Виљем дође и улагивањем дозна од Саре, која није знала прави садржај писма, да је добио писмо и да га је Џон прочитao. Виљем упренашћен што се тајни његовој Џон прочитao. Виљем упренашћен што се тајни његовој у траг ушло реши се да убије Џона. Џон беше отишao

да испрати лорда па се у тај мах враћа куби. Виљем га опази, опали пиштолј и Џон стропоншта се на земљу.

(Наставиће се.)

Ч И Т У Ј А.

* († Марија Поповића Аделсхајмова.) 14. фебруара 1875. сахрањена је у Београду Марија Поповића (Аделсхајмова), најстарија глумица на словенском југу. Покојница је рођена године 1822. у северној Угарској у Кошицама. Породици јој беше презиме Шецко, племићка словачка породица.

Марију је срце од ране младости вукло позоришту. Године 1846. ступи она први пут у Пожуну на позорницу немачку, и да би ублажила своју родбину, као глумица избере себе позоришно презиме Аделсхајм, под којим је године 1855. из Беча на позив покојног дра Деметра дошла као глумица народном позоришту хрватском у Загреб. Ту се уда године 1863. за Србина Лазу Поповића глумца. Кад овај у јесен 1867. остави Загреб и пређе новосадском народном позоришту, дође и она на скоро за њим, и од пролећа до јесени г. 1868. била је с њиме заједно члан новосадске позоришне дружине, откуда обое оду за чланове новоотвореног народног позоришта у Београду, где су били до јесени 1869., а од тог доба до јесени 1874. ишла је Марија са својим мужем на челу приватне позоришне дружине по различitim местима Баната, Бачке, Срема и Славоније. Од јесени 1874. бавили су се опет обое у Београду, где је Л. Поповић члан народног позоришта.

Марија Поповића била је глумица у правом смислу те речи. Била је даровита, изображене женска; радо је читала, и не само забавце књиге. Тиме је постигла потпуно разумевање својих улога, у којима је била вештачка, какве је ретко наћи. Репертоар њен био је велики. У Загребу су јој најејајније партије биле: Дебора, Јелисавета у лаубовом „Есексу“, Леносава у „Звонимиру“, Маџа у „Границарима“, а код нас је у лејеном спомену остала као Црна краљица, Јелисавета у „Марији Стјуартовој“, Софија у „Два паредника“, Херцегиња у „Чапи воде“, Фадета у „Цврчу“, мати у „Криптеном писму“ и још у неким другим улогама. У друштву била је скромна, погодна, пријатна, весела.

Још 2. фебруара о. г. била је у београдском позоришту на представи новог комада „Ванде“. Дан два за тим враћајући се по поледици куби, падне и повреди се, услед чега мораде издржати тешку операцију, за којом је 13. фебруара у зору издапула.

Лака јој прица земља, а вечити спомен у народу, за који се трудила!

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

46. ПРЕДСТАВА.

У II. ПРЕТИЛАТИ 8.

У НОВОМЕ САДУ У УТОТАК 18. МАРТА 1875.

ПРВИ ПУТ:

ГОСПОЂА ОД СЕН-ТРОПЕЗА.

ДРАМА у 5 РАЗДЕЛА, ПО ФРАНЦУСКОМ написло ЛАМВЕРТ, с немачког превео А. М.

О С О Б Е:

Гроф Доберив	Зорић.
Хортензија, његова ћка	Ј. Сајевићка.
Карло Дарбел	Чукић.
Ђорђе Морис, бродар	Сајевић.
Антоан Косад, његов брат од ујака	Марковић.
Шарлота, косадова жена	М. Недељковићка.
Ланглоа, краљевски бележник	Вуjiћ.
Павлина, његова жена	Ј. Маринковићка.
Серван, лечник	Божовић.
Јероним, гостионичар	Добриновић.
Тоанета, његова жена	Б. Хацићева.
Доминик, слуга	Бунић.

Морнари, радници, жандари.

Први раздео догађа се у Паризу, други у гостионици у Арнеју, трећи, четврти и пети у Сен-Тропезу. Други раздео бива на неколико дана после првог, трећи на шест месеца после другог.

Поштовани претплатници умolioвају се, да би изволели исплатити други део од своје прве претплате или у трговини браће Поповића или у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.